

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 2 februari 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående ändring av 5 § m) i lagen om arbetarskydd.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 6, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Olsson* i Stockholm m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta vidtaga den ändringen i lagen om arbetarskydd, att 5 § m) i lagen erhåller följande lydelse:

Åt arbetare, som från årets början varit anställda hos samma arbetsgivare eller företag, skall å tid mellan den 15 maj och den 16 därpå följande september beredas semesterledighet under minst 15 dagar.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionerna.

5 § i *lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd* innehåller bestämmelser om vad av arbetsgivare särskilt skall iakttagas till förekommande av ohälsa i följd av arbetet. Punkten m) i denna paragraf lyder:

Åt arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos arbetsgivaren eller företagaren någon längre tid, bör, i allmänhet under den varmare årstiden, beredas semesterledighet under minst fyra söckendagar, vilken ledighet i regel bör vara sammanhängande och förlagd i omedelbar anslutning till sön- eller helgdag.

Frågan om arbetarsemester har sedan lång tid tillbaka varit föremål för uppmärksamhet och behandling i riksdagen. Upplysninger om vad därutinnan förekommit till och med år 1934 hava lämnats i andra lagutskottets utlåtande nr 6/1935, vartill utskottet anhåller att få hänvisa.

I en vid 1935 års riksdag av herr *Karlsson* i Grängesberg m. fl. väckt motion, II: 338, framställdes samma yrkande som i den nu föreliggande motionen II: 6.

Andra lagutskottet yttrade i utlåtande nr 6:

Att semesterledighet under en icke alltför kort tid beredes arbetare inom olika slag av rörelse finner utskottet vara ett samhällsintresse av vikt. Inom många arbetsområden åtnjutes för närvarande semester under längre tid än det antal dagar, som semesterledigheten enligt arbetarskyddslagen icke bör underskrida. Dock finnes ännu ett stort antal industrier, hos vilka arbetarnas semestertid icke överstiger fyra söckendagar. Utskottet finner det vara önskvärt, att arbetare, tillhörande sist omnämnda grupp, i den mån det låter sig göra erhålla en utsträckt semestertid. Utskottet anser emellertid med hänsyn till den osäkerhet, som råder i fråga om läget på arbetsmarknaden och de handelspolitiska förhållandena, att en lagändring, innefattande höjning av det antal dagar, som semestertiden icke bör underskrida, icke

för närvarande bör komma till stånd. Ej heller finner utskottet under nuvarande omständigheter skäl föreligga att tillstyrka riksdagen att i lag fastställa en bestämd minimitid för semesterledigheten.

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon åtgärd. Denna hemställan bifölls av riksdagen.

Jämväl vid 1936 års riksdag framställdes i en motion, II: 16 av herr Olsson i Stockholm m. fl., samma yrkande som i motionen II: 6 till innevarande riksdag.

Andra lagutskottet hemställde i sitt utlåtande nr 57, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, därvid utskottet erinrade om att i ett flertal under de senaste åren ingångna kollektivavtal, gällande betydande arbetargrupper, antalet semesterdagar bestämts till fem i stället för tidigare fyra, varjämte utskottet åberopade i tillämpliga delar vad utskottet anfört i sitt utlåtande nr 6 vid 1935 års riksdag. Riksdagen anslöt sig till utskottets uppfattning.

I förevarande sammanhang må omnämnas, att i det av *kommittén angående privatanställda* den 9 mars 1935 framlagda förslaget till lag om arbetsavtal frågan om semester behandlats under särskild rubrik »Om semester», omfattande 21—25 §§. I 21 § föreskrives, att arbetstagare, sedan ett år förflutit från det han tillträtt anställning hos arbetsgivaren eller företaget, skall äga rätt till årlig semester, olika lång för olika arbetstagare, men dock minst en vecka.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 5 juni 1936 tillkallade chefen för socialdepartementet sakkunniga — 1936 års semestersakkunniga — för att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande frågan om en laglig reglering av arbetares och andra löneanställdas rätt till semester. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet före beslutet om tillkallande av dessa sakkunniga yttrade föredragande departementschefen, statsrådet Möller, om stadgandet i 5 § m) i lagen om arbetarskydd:

Angivna stadgande utgör tydligen en mycket knapphändig reglering av semesterrätten. Förutom att stadgandet endast gäller vissa grupper av arbetare må framhållas, att en arbetare icke å stadgandet kan grunda något civilrättsligt anspråk gentemot en arbetsgivare, utan ankommer det på yrkesinspektionen tillse, att stadgandet efterlevs. Vidare torde den föreskrivna minimitiden av fyra dagars semesterledighet vara av för kort varaktighet för att kunna bereda avsedd vila och rekreation.

Departementschefen yttrade vidare, bland annat:

Enligt min uppfattning bör till förnyad undersökning upptagas frågan om tvingande lagbestämmelser rörande minimisemester för alla arbetare och andra löneanställda. Från skilda grupper av arbetstagare ha även gjorts framställningar, vari betonats det lämpliga i lagfästandet av en minimisemester för arbetstagare. Senast har svenska grov- och fabriksarbetareförbundet i till mig avlåten skrivelse av den 9 januari 1936 anhållit om vidtagande av åtgärder syftande till en utökad lagfäst semesterledighet för industriens arbetare.

Därvid har framhållits, att den industriella utvecklingen och den därav framkallade uppdrivna arbetstakten ökat behovet av en längre ledighet. En sådan kunde skänka arbetstagarna en välbehövlig rekreation och förbättra dessas av arbetet ofta nedsatta hälsotillstånd. Det vore av särskild betydelse för det allmänna, då det i regel bleve samhället, som finge träda emellan, då arbetsförmågan nedsattes eller i förtid spolierades. Påpekats har vidare, att en del av de genom industriens fortgående rationalisering utan arbete ställda arbetarna genom en utökning av semesterledigheten för de sysselsatta arbetarna skulle kunna åtminstone tidvis beredas plats i produktionsapparaten.

Vid den ytterligare utredning av föreliggande fråga, som jag nu anser bör komma till stånd, torde övervägas införandet i lagstiftningen av generella och till sin natur tvingande bestämmelser rörande semester för i princip samtliga kategorier arbetare och andra löneanställda. Utredningen bör sålunda omfatta jämväl sådana statens och kommunernas befattningshavare, vilka kunna beröras av kollektivavtal och vilkas semesterförmåner ej äro reglerade genom i administrativ väg utfärdade författningar eller andra särskilda bestämmelser. Jämväl bör undersökas i vad mån förmånen av semester kan beredas säsongarbetare samt eljest icke för bestämd tid anställda arbetare. Att närmare precisera utredningsuppdraget lärer för närvarande icke kunna eller böra ifrågakomma.

Genom beslut den 22 januari 1937 har Kungl. Maj:t med anledning av framställning från 1936 års semestersakkunniga, varöver kommerskollegium och socialstyrelsen avgivit gemensamt utlåtande, uppdragit åt socialstyrelsen att i enlighet med de av ämbetsverken i utlåtandet angivna riktlinjerna verkställa undersökning angående semesterförhållandena för privatanställda, för vissa anställda i statlig och kommunal tjänst samt enligt gällande kollektivavtal.

Internationella arbetsorganisationens konferens har år 1936 vid sitt tjugonde sammanträde antagit, bland annat, ett förslag till konvention angående semester samt en rekommendation angående semester. En redogörelse för innehållet av konventionsförslaget och rekommendationen lämnas i Kungl. Maj:ts proposition nr 56 till innevarande riksdag med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av nämnda konferens fattade beslut.

Såsom utskottet redan vid tidigare riksdagar uttalat måste det anses vara ett samhällsintresse av vikt, att semesterledighet under en icke alltför kort tid beredes arbetare. Av utskottets ovan lämnade redogörelse framgår, att under år 1936 åt särskilda sakkunniga uppdragits att verkställa utredning rörande frågan om en laglig reglering av arbetares och andra löneanställdas rätt till semester. Föredragande departementschefen har i sitt anförande till statsrådsprotokollet vid beslutet om tillkallande av dessa sakkunniga yttrat, bland annat, att stadgandet i 5 § m) i lagen om arbetarskydd utgör en mycket knapphändig reglering av semesterrätten samt att den föreskrivna minimitiden av fyra dagars semesterledighet torde vara av för kort varaktighet för att kunna bereda avsedd vila och rekreation. Utskottet ansluter sig till denna departementschefens uppfattning. Enligt departementschefens me-

Utskottet.

ning borde till förnyad undersökning upptagas frågan om tvingande lagbestämmelser rörande minimisemester för alla lönearbetare och andra anställda. Med hänsyn till att det i motionen behandlade spörsmålet sålunda är föremål för utredning anser utskottet, som förväntar att utredningsarbetet bedrivs med skyndsamhet, det icke vara lämpligt, att riksdagen nu tager ståndpunkt till frågan om åtgärder i den av motionärerna angivna riktningen.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 februari 1937.

På andra lagutskottets vägnar:

SIGFRID HANSSON.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sigfrid Hansson, Tamm**, *P. Sandström, Sam Larsson, Norman**, *John Gustavson* och *Västberg*;

från andra kammaren: herrar *Hage, Olovson, Pettersson* i Hällbacken, *Molander**, *Sandström* i Sollefteå och *Gardell** samt fröken *Hesselgren** och fröken *Andersson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.